

Vad fattas mig ännu?

Mången är religiös utan att ens vara väckt, mycket mindre en kristen. Mången är väckt och på visst sätt omvänd - nämligen vänd från världens vanliga, fria, gudlösa väsende, till en allvarlig gudaktighetsövning - men är likväl ingen rätt kristen, d. ä. en i Kristus frigjord och frälst människa. Religiös är den, som lägger religionen på hjärta och vandel, vilket ofta sker, emedan han inser, att det är nödigt och gott, oaktat han icke är väckt eller åtminstone icke helt uppväckt. Tecknen därpå äro, att han blott ser och känner en och annan synd med någon ånger eller samvetsqual, men aldrig blivit rätt fördömd, aldrig sett sig, med allt vad han är och har, under Guds onåd; eller att han klagat, att det icke är bra med själen, att han icke har visshet om nåd och barnskap hos Gud, men har icke någon brådska att få denna nåd; eller att han talar och talar om sina synder, men företager sig aldrig att verkligen avlägga dem.

Mången tror och bekänner även Kristus vara vår rättfärdighet, visdom, helgelse och förlösning, emedan han vet, att Kristus skall vara allt detta, samt att man, för att vara en fullständig kristen, så skall tro och bekänna; men mitt under den tron och bekännelsen har hjärtat i tysthet sin tröst och lit i något annat, såsom i bättringens allvar, i ånger, bön och kamp; ty när dessa äro, som de böra, då är man så tröstad och troende - i Kristus? - men om dessa brista, kan man icke tröstas med endast Kristus, då betyder han intet. Där är då en smygande egenrättfärdighetsorm, en falsk tro, emedan man icke verkligen har sin tröst, sin hela tröst, i Kristus. Vill man se egentliga bevis härpå i Bibeln, läse och behjärta man t. ex. Rom. 9: 31, 32; 10: 1-4; Joh. 3: 1-3; Apg. 10: 2; Gal. 3: 10 m. fl.

Men såsom sköna och träffande uttryck för dessa sanningar läsa vi uti 1 Kon. 19: 11-13 följande: ”Och ett stort, starkt väder, som splittrade berg och krossade klippor, gick före Herren; men icke var Herren i vädret.” Och efter vädret kom ett jordskalv; men icke var Herren i jordskalvet. Och efter jordskalvet kom en eld; men icke var Herren i elden. Och efter elden hördes ljudet av en sakta susning. Och då Elia hörde det, skylde han sitt ansikte med sin mantel och gick ut och stannade vid ingången till kulan.”

I denna majestätiska underbild såg profeten icke blott en målning och uttydning av sin egen ledning, utan ock av Guds allmänna hushållningssätt inom nåderiket på jorden. Stormen, jordskalvet och elden utgjorde nämligen en träffande målning av lagen, dess tid och dess verkningar; då däremot ljudet av den sakta susningen rätt skönt avbildar evangelium och dess tid - först i stort och i det yttre, föreställande gamla och nya testamentets olika tider och regeringssätt, och sedan i smått, i det enskilda inre hos var och en, där även alltid en gammaltestamentlig tid med sina lagar, tvång, mångoffertjänst och väntan föregå Kristi ankomst och nådefulla uppenbarelse - en gammaltestamentlig tid, som hos den ene är längre, hos den andre kortare.

Hos mången själ uppkommer nämligen ett slags stormväder av andliga upptäckter, insikter, föresatser, andliga ord och företag, så att han även själv börjar i Herrens namn storma på andra, börjar ”krossa berg och splittra klippor”, och där är mycken mening, men föga sinne och sans, föga egen erfarenhet; han är själv icke ens verkligen uppväckt, ty han har mycken tröst i sig själv och stora förhoppningar på sin bättrings framgång. Där är blott väder, ett stort, starkt väder; ”men icke var Herren i vädret”. Men vidare. Det kommer längre med honom; han blir verkligen uppväckt, det blir i hans inre ett jordskalv, det blir en hjärtebävning, han får se, att han med all sin storm icke själv verkligen är och gör, vad ordet innehåller - han förskräcker, han griper sig allvarligen an att nu göra och bliva vad han bör, men det blir icke av, där finns ingen kraft, där är blott jordskalvets förstörelse, ”ty Herren var icke i jordskalvet”; tvärt om blir det värre och värre, ty ”synden tar anledning och verkar genom budordet all begärelse” (Rom. 7: 8, 9) och blir väldigare än förut. Härav uppkommer ”en eld”, en pinande ångesteld, samt en brinnande ansträngningseld, men allt lika förgäves; ty ”icke var Herren i elden”.

Nu faller modet, alla försök äro fruktlösa, alla förhoppningar felslagna, allt är förlorat, och nu börjar det ämnet, som brann, bliva förtärt, nämligen det egenrättfärdiga jaget, ”jag måste, jag skall, jag borde ju” o.s.v. - och jag vart död, säger Paulus; och se nu, nu kommer ljudet av den sakta susningen, nämligen evangeliets huggvalande, fridgivande och saliggörande röst väl till pass för det förtvivlade

hjärtat; nu smakar det gott att höra om en alldeles oförskylld nåd över det alldeles förtappade, i sitt blod liggande människobarnet (Hes. 16); nu, då all tröst är ute, nu om någonsin får den rätta trösten rum i hjärtat; nu stilla sig de stormande tankarna, kvalen och begärelserna; där är nu nytt liv, fröjd, frid, kärlek, enfald, förtrolighet med Herren, milda ögon, glada ord, nya andliga krafter - där är nu Herren, där skyler man sitt ansikte i salig blygsel över en så oföväntad hjälp, en så oförskylld nåd och säger: Detta tänkte jag väl aldrig, det förstod jag icke, att det skulle gå denna väg, att jag skulle av idel nåd få nåd, då jag var som allra ovärdigast - eller ock förstummas man i salig skam över den stora nåden, såsom det står i Hes. 16:63: ”Du skall komma till besinning och blygas och icke mer kunna upplåta din ’mun för din skams skull, när jag förlåter dig allt vad du har gjort, säger Herren, Herren.”

Då Elia vid ljudet av den sakta susningen förnam Herrens närvaro, då ”skylde han sitt ansikte med sin mantel och stannade vid ingången till kulan”, liksom för att uttrycka sitt för Herrens vilja undergivna: Tala, Herre, ty din tjänare hör! Nu först är man en kristen och skicklig att vara ett nytt förbunds tjänare, icke bokstavens, utan Andens; nu är ock den stummes tunga lös till att lovsjunga, till att rätt bekänna Kristus, vilken ordning även David uttrycker: ”Jag tror, därför talar jag; jag var svårigen plågad.”

Härpå kunde många exempel anföras, både äldre och nyare, men för kortheten nämna vi endast några. I första rummet sätta vi vår store Luther. Vem känner icke, huru han i många år, marterad av lagen och det uppväckta, stormande och bävande samvetet, under oändliga inre strider och anfäktningar, sökte sin frälsning uti idel egenrättfärdighet, ja, även i människors bud och stadgar? Alltsedan han drevs i kloster av den storm och det jordskalv, som uppkom i hans inre, när Herrens ljungeld vid hans sida dödade hans vän Alexius, huru allvarligt sökte han icke genom oändligt bedjande, läsande och köttets spåkande att bliva helig och ren från synden och därigenom benådad! Varom han själv bland mycket, annat berättar: ”Vi pinade oss så hjärtligt och mördande, på det vi skulle bringa våra hjärtan och samveten till ro och frid, men kunde ändå ingenstades i ett så rysligt mörker finna denna frid.”

I sanning, om någon varit allvarlig, om någon varit religiös, om någon vakat, bedit, späkt sin lekamen, så var det visst Luther i sitt kloster. Men med all denna helgelse, med allt detta allvar låg han ännu under förbannelse och var en osalig människa. Detta kände han även och fick därför ingen frid, förrän evangelium, ljudet av den sakta susningen, nådde hans hjärta; ty han var för grundligt väckt för att få tröst och vila i sin egen rättfärdighet, såsom tyvärr så mången bland oss får. Den första droppen av den himmelska tröstens balsam fick han, då en gammal klosterbroder förehöll honom det enkla, men djupa ordet i den tredje trosartikeln: ”Jag tror ock på - syndernas förlåtelse Därtill kom det uppmuntrande och undervisande umgänget med den faderligt sinnade Staupitz, vilken hänvisade honom från botövningarna och botkampen till Jesu Kristi förtjänst, såsom den enda grunden för vår rättfärdiggörelse och helgelse, samt till den heliga skrift, såsom den enda rätta, vägvisaren till frälsning, såsom den enda källan till tröst. Luther började nu med stor flit och iver läsa och betrakta Guds ord, såg där även mycket om nåden och tron, men var ännu länge för egen del lika ohulpen; ty han ansåg sig ännu icke nog beredd och värdig att taga det till sig och var därjämte ännu i stort mörker om huru skriftens ord skulle rätt förstås.

Redan på resan till Rom (1510) tänkte han mycket på det ordet: ”Den rättfärdige skall leva av sin tro”, med ett efter frälsning och frid hungrande och oroligt sinne, men utan att ännu kunna fatta det. Nöden gjorde, att han ville iakttaga allt, som man sade honom skulle hjälpa till syndernas avplanande, således även kyrkans blindas föreskrifter; ty ännu, var hans ljus icke större. Därför, när han nu kom till Rom kröp han med betryckt ande på sina bara knän uppför Pilatustrappan för att erhålla påvens avlat; men under detta krypande ljud såsom ett tordön i hans själ det ordet: ”Den rättfärdige skall leva av tro.” Endast med fördubblad ångest och samvetsoro återvände han från Rom.

Under resan insjuknade han i Bologna och förföll nu i den djupaste svårmodighet; men då trädde det ordet: ”Den rättfärdige skall leva av tro”, hastigt i ett alldeles nytt ljus för hans själ, och han kände sig på en gång underbarligen upplivad och vederkvickt. Han hade ännu aldrig förr så sett och förstått detta ordets betydelse och kraft, aldrig förr så ivrigt studerat episteln till romarna. Nu stod ordet om Kristi försoning, ordet om den rättfärdighet, som kommer av tron, med gudomlig klarhet och fasthet för hans själ; ”då kände han genast”, säger en historieskrivare, ”att han var född på nytt, och att han funnit en öppen väg till själva paradiset, ansåg även den kära heliga skrift numera helt annorlunda än förut; och

liksom han förut med allt allvar hatat det lilla ordet Guds rättfärdighet (den som kommer av tron), så begynte han nu att dyrt och högt akta det, såsom sitt allra käraste och trösterikaste ord". – På detta sätt bildades den store troshjälte, från vilken sedan ordet om Kristus och rättfärdigheten av tron på honom i så rika, välsignade flöden utbrett sig i kristenheten. Där var en storm, där var jordskalv, där var eld, men icke var Herren i dessa; men därefter kom ett ljud av en sakta susning - "den rättfärdige skall leva av tro" - där blev liv och salighet, där var Herren.

Ett annat exempel: John Wesley, metodistsamfundets bekante stiftare, hade redan tidigt blivit väckt till allvarligt bekymmer om sin frälsning. Vid universitetet i Oxford förenade han sig med några andra väckta unga, män (bland dessa var även hans broder, Carl Wesley) till gemensam uppbyggelse och förkovran i gudaktighet. De voro mycket allvarliga, ålade sig de största försakelser och voro uppfyllda av ett brinnande nit, icke blott om egen bättring och frälsning, utan ock om att leda andra därtill, och blevo snart ett mål för sina kamraters och sin omgivningns försmädelser och fientlighet. Likväl läto de icke avskräcka sig, utan förde för egen del ett i hög grad strängt, allvarsamt och otadligt levnadssätt, rannsakande med outröttlig iver den heliga skrift och sökande i allt därefter rätta både tro och vandel; för det andra verkade de med stort nit för andras omvändelse, besökte fångelserna och de fattigas hyddor och sökte på allt sätt utbreda Guds kunskap.

Sedan John W. blivit prästvigd, erhöill han uppmaning att fara ut till en engelsk koloni i Georgien (i Amerika) för att dels sörja för kolonisternas andliga behov, dels ock försöka indianernas omvändelse. Han reste, jämte sin broder, till hednavärlden och uppoffrade sig helt och hållet åt sin Herres tjänst samt fortsatte för egen del sitt förra lagiska levnadssätt, under många yttre faror, förödmjukelser och besvärligheter. Innan två år voro förflutna, återvände bröderna till sitt fädernesland. Och nu inträffar det för oss lärorika och tänkvärda, att sedan den allvarlige, nitfulle reformatorn och missionären i flera år arbetat icke blott på sin egen, utan på andras omvändelse och frälsning och varit ute till hednalandet för att omvända indianerna, han nu upptäcker och betygar, att han ännu själv icke var rätteligen omvänd, icke var kommen till livet i Kristus, till den saliggörande kunskapen om trons och evangelii hemligheter. Denna saliga erfarenhet inträffade, först sedan han återkommit till England. Däröfver berättar han själv mycket. Men vi vilja blott anföra några ord därav. Give Gud, att det kunde lända någon till besinning, skänka någon ljus över hans ställning!

"Nu äro två år förflutna", så lyda Wesley's ord, "sedan jag lämnade mitt fädernesland för att för indianerna i Georgien predika den sanna kristendomen; men vad har jag själv lärt under denna tid? Ack, det som jag minst förmodade. Jag, som for över till Amerika för att omvända andra, var själv ännu icke omvänd Jag är icke rasande, icke sinnessjuk, då jag så talar, utan talar sanna och förnuftiga ord; vilket jag anmärker endast därför, att tilläventyrs några av dem, vilka alltid drömma, måtte vakna och inse, att de äro just liksom jag."

Det är för vidlyftigt att införa vad här följer i hans tal, nämligen ett långt register på vad han kunnat "drista på", eller "berömma sig av" framför de flesta, som ändå anse sig för kristna - såsom hans myckna lärdom i filosofien, i äldre och nyare språken, i teologiens vetenskaper, hans färdighet att tala i andliga ämnen, hans frikostiga allmosor, hans myckna arbete för Herrens sak, hans uppoffringar och lidande för evangelii skull m. m., och om allt detta förklarar han högtidligt, att det icke allenast intet betydde inför Guds ögon att göra honom värdigare till nåden, ja, såsom hans ord lyda, "att alla dessa saker, även då de genom tron på Jesus Kristus bliva förädlade, helgade, rättfärdiga och goda, likväl i frågan om förtjänst äro intet annat än slagg och avskräde", utan ock, att de icke heller gällde såsom bevis på att han hade haft den sanna och levande tron, utan att de av honom blivit övade alldeles utan densamma.

"Detta", fortfar han, "är alltså vad jag lärt att inse vid världens ändar, ävensom att jag är en syndare och har intet att berömma mig av för Gud; att mitt hela hjärta är fördärvat och fördömligt, och följaktligen även hela mitt liv icke bättre; ty jag inser nu väl, att "ett ont träd icke kan bära god frukt"; att mina gärningar, mina lidanden, min rättfärdighet äro alltför långt skilda från målet, för att kunna försona mig med en förtörnad Gud; ja, så långt skilda därifrån, att de icke ens för den ringaste av mina synder, vilka äro 'talrikare än håren på mitt huvud', kunna förvärva mig tillgift; att även de skönaste gärningar behöva Guds nåd, om de en gång skola kunna bestå för hans rättfärdiga dom; att, då jag i

mitt hjärta bär dödsdomen inför Gud, intet annat hopp återstår mig än att utan förskyllan, av hans nåd, varda rättfärdig endast ”genom återlösningen i Kristus Jesus”, och ”varda funnen i honom icke havande min rättfärdighet, som kommer av lagen, utan den, som kommer genom tro på Kristus, rättfärdigheten av Gud på grund av tron.”

Detta och mer dylikt talade nu den fromme mannen. Såsom medel att föra honom till dessa viktiga upptäckter hade Glid begagnat några enfaldigt troende män av Mähriska kyrkan, med vilka Wesley sammanträffade, dels på resan, dels sedan han återkommit till England. Från början ville han icke tro vad dessa påstodo, om vad som fattades honom, utan stred och försvarade ivrigt sin arma sak; men sedan han hade fått ljus om vad som fattades honom, om sin nöd och brist, dröjde det icke, innan han blev hulpen, blev begåvad med trons ljus, förlossning och salighet. P. Böhler var i synnerhet den, med vilken han mest samtalade, och vilken vid Wesleys invändningar ofta plägade utropa: ”Min broder, din filosofi måste först störtas och luttras.” - Omsider inträffade den lyckliga stunden, då Herren borttog täckelset och öppnade hans ögon.

En afton voro några bröder tillsammans och läste därvid Luthers förspråk till Romarebrevet. Den bekymrade, efter evangelii ljus och tröst hungrande och törstande Wesley såg nu vad han aldrig förr hade sett - om han ock med lekamliga ögon ofta förr sett det - han såg och omfattade den rättfärdighet, som redan i Kristi död förvärvades åt alla och av idel nåd utan gärningar skänktes åt var och en, som tror.

Hans själ uppfylldes av den helige Andes fröjd och frid, han erfor det vittnesbörd, som ingen känner utom den, som får det. Nu begynte han även offentligen bekänna och predika trons lära, som nu blivit tydlig för honom själv; och de, som kände sin synd och hjälplöshet, anammade den med glädje. Från denna tid begynner Wesleys outröttliga, förvånande verksamhet, vilken blivit krönt med Guds rikaste välsignelse.

Ett tredje exempel är från vår tid och visar i synnerhet, vad ”det stora starka vädret” må beteckna. Det var för några årtionden sedan en rikt begåvad präst, som, dragen och driven av Guds förekommande nåd, med eftertryck och icke utan välsignelse predikade bättring, tro och helgelse i god ordning; men såsom vanligen sker, när sanningen med kraft uttalas, fick han ock häftiga motståndare. En av dessa, en bildad och vittberest s. k. upplyst herre, hade av hat till sanningen en lång tid icke låtit se sig i kyrkan; men plötsligt föll det honom in en söndagsmorgon att ännu en gång höra den ”mörka”, vidriga predikanten, om tilläventyrs hans föredrag icke nu blivit mildare och drägligare än förut.

Han gick i kyrkan. Prästen predikade denna gång om den smala vägen, vilken han icke gjorde smalare, men icke heller bredare, än Guds ord framställer den. ”En ny skapelse i Kristus, eller ock en evig fördömelse” var temat för hans föredrag; och han predikade däröver väldeligen och icke såsom de skriftlärda. Under predikan tänker den sällsynte åhöraren i sitt hjärta: ”Huru förhåller sig detta? Är det sanning, vad mannen där talar, min Gud, hur skall det då gå med oss? Är det åter endast prat och griller, ack, då borde man ju med hugg och slag driva från predikstolen dessa präster, vilka våga att onödigtvis välva slika bördor på människors samveten!” Dessa och dylika allvarsamma tankar fäste sig djupt i hans hjärta och ville icke lämna honom. Från kyrkan följde de honom hem, från hemmet i alla hans göromål och förströelser. Var helst han stod och gick, viskade det ängsligt i hans hjärta: ”Är det sanning eller lögn?”

Dag från dag blev hans oro svårare, och han bra ;tes omsider till det beslutet att gå till predikanten själv och på hans samvete fråga honom, om han verkligen var fullkomligt övertygad om det, som han predikat. Han utförde sin föresats och gick till prästen. ”Herr pastor”, tilltalade han denne med synbar rörelse och svävande röst, ”jag var bland edra åhörare, då ni nyligen predikade om den enda vägen till saligheten. Jag tillstår, att ni därmed stört mitt inre lugn, och jag kan icke underlåta att härmed inför Gud på ert samvete fråga er, om ni kan ansvara för sanningen av vad ni lärde, eller om ni blott ängslat edra åhörare med en tom förskräckelse?” - Prästen, icke litet överraskad av detta tilltal, svarar med övertygande bestämdhet, att han talat Guds ord och således evig, orubblig sanning. Härav blev den frågande ännu mer bekymrad och utropar: ”O, herr pastor! är det så, huru skall det gå med oss?” - Oss? tänker prästen och studsar. Och våldsamt avvisande detta skärande ”oss” från sitt hjärta, begynner han för sin åhörare framställa nådens ordning och förmanar honom till bättring och tro.

Men denne, liksom han icke hört ett ord av prästens framställning, avbryter honom mitt i hans tal och upprepar med stigande rörelse: ”Är det sanning, jag beder er, vad skola vi då företaga oss?” -

Förvånad stiger prästen tillbaka. Vi? tänker han; varför ”vi”? Likväl försöker han ännu undertrycka sin växande oro och förlägenhet och börjar åter med råd och förmaningar. Men nu börjar hans gäst att gråta, slår händerna tillhoppa lik en förtvivlad och ropar med en ton, som kunnat röra stenar: Herr pastor, är det sanning, ve, då är det ute med oss, och vi äro förlorade!” - Blek och darrande står prästen där och kan icke säga ett ord. Med ett uttryck av en besynnerlig inre kamp brister äntligen även han i gråt, faller sin gäst om halsen och säger med sakta och darrande röst: ”Min vän, vi måste ner i stoftet; men kom, låtom oss bedja!” De böja sina knän, de bedja, de omfamna varandra, och gästen går. Men prästen tillsluter sin kammare.

Följande söndag heter det, att pastorn är illamående och icke förmår predika. Söndagen därpå likaså. Den tredje söndagen, visar han sig, avfallen och blek, men med glädjestrålände ögon, ånyo för sin församling och börjar sin predikan med den överraskande och gripande förklaringen, att även han nu först gått in genom den trånga porten. Vad hade nu denne man genomgått? Före de nämnda tre veckorna var där en lång tid, ”ett stort, starkt väder, som splittrade berg och krossade klippor inför Herren; men icke var Herren i vädret”. Under dessa tre veckor var där ”ett jordskalv; men icke var Herren i jordskalvet”. Där var ”en eld; men icke var Herren i elden”; men därefter hade visserligen - såsom man kan märka av de glädjestrålände ögonen och den fria öppna bekännelsen - något ljud av den sakta susningen, något nådens och fridens budskap, gjort hans hjärta gott; ”då skylde mannen sitt ansikte med sin mantel”, och från denna stund visste han vad evangelium vad nåd var.

- C-O Rosenius 1843

© [www.pietisten](http://www.pietisten.com)

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikets tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från [pietisten.com](http://www.pietisten.com).